

Gemeentelijk beleidsveld: Dierennoodhulp

In alle gemeenten bevinden zich tal van dieren. Tegenover deze dieren hebben wij als mens, maar ook als gemeente, onze verplichtingen. De bewustwording van de reikwijdte van de gemeentelijke plichten evenals de toenemende maatschappelijke vraag om een professionele organisatie van dierennoodhulp, maakt dat het onderwerp dierennoodhulp aandacht behoeft.

Wettelijke verplichtingen van gemeenten

Elke gemeente in Nederland heeft wettelijke verplichtingen rondom het verzorgen van dierennoodhulp (Burgerlijk Wetboek, Flora en Faunawetgeving, Gezondheid en Welzijnswet voor Dieren).

Gevonden dieren, die een vermeende eigenaar hebben, vallen volgens het Burgerlijk Wetboek onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. De opvangplicht van de gemeente is niet beperkt tot honden en katten, het gaat om alle gehouden dieren (dus ook konijnen, hangbuikzwijntjes, kippen, reptielen, e.d.). De opvangplicht van de gemeente richting de burger eindigt na 14 dagen, hierna wordt de gemeente eigenaar van het gevonden dier, dat voor de wet gelijk staat aan een gevonden goed.

Gemeenten hebben tevens een wettelijke verplichting volgend uit de Algemene Wet Bestuursrecht, waarin is vastgelegd dat gemeenten bestuursdwang kunnen toepassen voor het meevoeren en opslaan van daarvoor vatbare zaken. Dit vindt onder andere plaats bij huisontruiming. Hierbij ontstaat ook zorgplicht voor dieren die betrokken zijn bij huisontruiming. De gemeente heeft hierbij een bewaartermijn van maximaal 13 weken en is daarmee ook verantwoordelijk voor het vervoer naar een geschikte opvangplaats.

Leefbaarheid

De leefbaarheid binnen de gemeente is een van de belangrijke speerpunten van het gemeentelijk beleid. In het kader van de leefbaarheid komt ook de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) om de hoek kijken. Prestatieveld 1 onder de WMO is het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten. De aanwezigheid van een dierenopvangcentrum speelt een belangrijke preventieve rol bij de zwerfdierenproblematiek en het bestrijden en voorkomen van overlast. Niet alleen worden er gevonden (zwerf)dieren opgenomen, ook kunnen er mensen terecht die om diverse redenen afstand doen van hun dier. Onder meer door de instandhouding van een opvanglocatie als loket voor de burger voor problemen met dieren, kan de gemeente een groei van de zwerfdierenpopulatie voorkomen. Het Dierenopvangcentrum Breda e.o. (DOC Breda) biedt ondersteuning bij het traceren en het vinden van de match tussen vermiste en gevonden dieren. Deze diensten voldoen uitstekend aan de doelstelling van het prestatieveld 1 van de WMO.

Ondersteunen hulpverleners, brandweer en politie

Door DOC Breda als formele samenwerkingspartner op te nemen in de hulpverleningsketen, kan de druk voor hulpverleners afnemen. DOC Breda kan ter plekke ondersteuning bieden, waardoor overige hulpverleners zich kunnen richten op de activiteiten waar ze in gespecialiseerd zijn. Het overnemen van de zorg voor dieren nadat deze uit een benarde situatie zijn gehaald, of, met het oog op mogelijke risico's, van de openbare weg zijn gehaald, ondersteunt overheidshulpverleners bij een snelle en efficiënte afhandeling van situaties waar dieren bij zijn betrokken.

Dienstenpakket

DOC Breda biedt aan gemeenten een volledig productenpakket, waardoor gemeenten slechts met één partij afspraken hoeft te maken. Dit voorkomt versnippering en onduidelijkheid in dienstverlening en in contacten met de gemeente. Tevens draagt het bij aan een kwaliteitsverbetering van de voorzieningen van dierennoodhulp waarvoor de gemeente verantwoordelijk is.

Met dit dienstenpakket voorziet de gemeente in verplichtingen die voortvloeien uit het Burgerlijk Wetboek 5 met betrekking tot dierennoodhulp.

Het bevat het product 'overdracht gevonden dier' dat ervoor zorgt dat de gemeente het verkregen eigenaarschap overdraagt aan DOC Breda en de zorgplicht van de gemeente jegens het dier eindigt. Daarnaast worden andere diensten geleverd die ervoor zorgen dat de gemeente ook aan de andere wettelijke verplichtingen en haar maatschappelijke verantwoording kan voldoen. Denk hierbij aan de zorg voor in het wild levende dieren, educatieve programma's en sterilisatieprojecten.

Het proces start met een melding van gevonden (zwerfend aangetroffen, ziek of gewond) of vermiste dieren door burgers of instanties. Het DOC Breda draagt zorg voor een 24-uurs bereikbaarheid. De telefonische bereikbaarheid dient niet alleen voor meldingen voor vermisten en gevonden dieren, maar voor alle vragen omtrent dierennoodhulp en dierenwelzijn.

Bij meldingen van gevonden dieren tracht DOC Breda de burger actief te betrekken bij mogelijke oplossingen. Dit kan onder meer door te onderzoeken of het dier kortstondig bij de vinder kan blijven, door in de buurt te informeren of men het dier kent en uiteraard door een check te doen of het dier een chip of andere vorm van zichtbare identificatie heeft. Waar mogelijk blijft het dier in de omgeving waar het is gevonden. Het matchen van meldingen van vermiste en gevonden dieren start vroeg in het proces, direct na de melding. Goede registratie is belangrijk en door direct te zoeken naar een match tracht DOC Breda een snelle hereniging tussen dier en eigenaar te bewerkstelligen.

Als het dier niet in de direct omgeving kan blijven waar het is gevonden, of na enige tijd de eigenaar niet is gevonden, regelt DOC Breda het vervoer naar de opvang en eventueel de inzet van een dierenarts. In zijn algemeenheid zal dit vervoer actief worden aangeboden aan de burger om risico's voor de vinder, de omgeving en het dier tot een minimum te beperken. Het hanteren van gestreste dieren vergt deskundigheid. Het product 'transport' omvat ook het op verantwoorde en veilige wijze in handen krijgen van een dier en het klaarmaken van dieren voor vervoer. Eventuele veterinaire behandeling wordt verzorgd in een samenwerkingsverband met dierenartspraktijken in de regio.

Kan het dier binnen twee weken niet met de eigenaar worden herenigd, dan wordt de gemeente op dag 15 eigenaar van het dier en daarmee verantwoordelijk voor de verdere opvang en verzorging van het dier. Om dit te organiseren heeft DOC Breda een deelproduct

ontwikkeld waarin de gemeente het opgevangen dier overdraagt aan DOC Breda. Deze wordt dan eigenaar van het dier en is daarmee vanaf dat moment verantwoordelijk voor de opvang, de verzorging en het vinden van een nieuwe eigenaar voor het dier. Hiermee voldoet de gemeente aan haar wettelijke verplichtingen voortvloeiend uit Burgerlijk Wetboek 5 en kan DOC Breda, en daardoor ook de gemeente, de kwaliteit waarborgen.

Productbeschrijvingen

1. 24-uurs bereikbaarheid

DOC Breda draagt zorg voor een 24-uurs bereikbaarheid voor burgers en instanties (gemeente, zorginstanties, politie, maatschappelijk werk, woningbouwverenigingen e.d.) voor het melden van dieren in nood. Dit nummer is niet alleen voor melding van vermiste en gevonden dieren, maar ook beschikbaar voor alle meldingen rondom dierenwelzijn. De variëteit van het type meldingen is groot en ze hebben betrekking op dieren noodhulp en dierenwelzijn. Afhankelijk van de melding worden acties uitgezet. Buiten kantoortijden (DOC Breda is zes dagen per week van 8.30 tot 17.00 uur geopend) wordt de centrale waargenomen door de politie, die meldingen voor de dieren ambulance doorzet naar de dienstdoende vrijwilliger van de dieren ambulance.

2. Registratie van melding vermiste dieren

Alle meldingen van vermiste dieren worden geregistreerd. Een vermissing wordt geregistreerd volgens een vast format zodat alle relevante informatie genoteerd wordt. Een eerste toets met meldingen van gevonden dieren wordt bij DOC Breda gedaan om een snelle match te bewerkstelligen. Geeft dit geen directe match, dan wordt de eigenaar van het dier geïnformeerd over mogelijke vervolgacties die hij/zij zelf kan uitvoeren, zodat de kans dat het dier spoedig herenigd kan worden met de eigenaar, wordt gemaximaliseerd. Met andere zoekdiensten, zoals Amivedi, worden afspraken gemaakt over uitwisseling van registratie en over een snelle invoer van gegevens waar de burger ook zelf toegang toe heeft.

3. Registratie van melding gevonden dieren

In het kader van de gemeentelijke verplichtingen vanuit het Burgerlijk Wetboek is een adequate intake en registratie van meldingen van gevonden dieren van belang. Een goede registratie maakt het vinden van de eigenaar makkelijker. Binnen dit deelproduct worden meldingen van gevonden dieren geregistreerd. Een melding van gevonden (gehouden) dieren wordt volgens een vast format geregistreerd zodat alle relevante informatie genoteerd wordt. Een eerste toets met meldingen van gevonden dieren wordt gedaan om een snelle match te bewerkstelligen. Alle gevonden dieren worden, met foto, vermeld op de website van DOC Breda. Met andere zoekdiensten, zoals Amivedi, worden afspraken gemaakt over registratie en uitwisseling van informatie, waar de burger ook zelf toegang toe heeft. DOC Breda is 24 uur per dag bereikbaar voor het melden van gevonden dieren, telefonisch als ook via een digitaal systeem. Daarnaast is uitgebreide informatie over wat te doen bij gevonden dieren beschikbaar op de website.

4. Transport

Het transport van het dier omvat drie aspecten: het op verantwoorde en veilige wijze in handen krijgen van het dier, het klaarmaken van het dier voor vervoer en het daadwerkelijk vervoeren van de vindplaats naar het opvangcentrum en/of dierenarts. De omgang met bange en/of agressieve dieren en het veilig vangen ervan (om risico's voor mens, dier en de openbare ruimte te voorkomen) vraagt om specifieke kennis en vaardigheden. Hiermee dient DOC Breda niet alleen de burger die een gevonden dier meldt, maar ook overheidsinstanties. Politie, brandweer en andere instanties kunnen door de dierenambulance van DOC Breda ondersteund worden bij de hulpverlening en eventuele handhaving van de orde, bijvoorbeeld bij een loslopende hond op de weg. Gevonden dieren worden ter plaatse gecontroleerd op de aanwezigheid van een chip om zo snel mogelijk een hereniging met de eigenaar tot stand te brengen. Het transport van het dier naar het opvangcentrum en/of dierenarts geschiedt veilig en snel. Voorafgaand aan het transport wordt de gezondheidstoestand van het dier beoordeeld zodat een inschatting gemaakt kan worden of er direct veterinaire hulp moet worden ingezet. De gespecialiseerde vrijwilligers maken dat 24/7 het vervoer van dieren in nood adequaat en veilig verloopt voor zowel mens als dier.

5. Veterinaire zorg

Veterinaire zorg is de medische zorg aan gewonde of zieke dieren in nood. Omdat de gemeente verantwoordelijk is voor de (noodzakelijke) verzorging van het dier, zal een gevonden dier dat medische zorg nodig heeft naar een dierenarts moeten worden gebracht.

Indien een bezoek aan een dierenarts noodzakelijk is, wordt er contact opgenomen met Dierenkliniek Anicura, waarmee DOC Breda een samenwerkingsovereenkomst heeft. Mocht er sprake zijn van een acute situatie, dan wordt er gekozen voor een bezoek aan de dichtstbijzijnde dienstdoende dierenarts. Door goede afspraken zorgt DOC Breda ervoor dat (zwervende) dieren in nood 24 uur per dag medisch behandeld kunnen worden.

6. Opvang gevonden dieren

DOC Breda heeft als taak het opvangen, verzorgen en het herplaatsen van gevonden gehouden dieren. Alle dieren die bij het opvangcentrum binnen komen, krijgen een veterinaire controle, worden binnen de wettelijke termijn ingeënt en voorzien van een identificatiechip. Mochten er medische problemen zijn, dan wordt het dier daarvoor behandeld door de dierenarts.

De opvang en verzorging van de dieren vindt plaats in een daartoe ingericht pand, dat ruimschoots voldoet aan wet- en regelgeving.

Naast het opvangcentrum wordt er ook gebruik gemaakt van gastopvangadressen waar de dieren tijdelijk verblijven. Deze keuze wordt doorgaans bepaald vanuit veterinaire overwegingen bij kwetsbare dieren. Kittens, met en zonder moederpoes, worden ook zoveel mogelijk bij gastgezinnen opgevangen. Kittens zijn kwetsbaarder voor ziektes en daarom is de opvang in een opvangcentrum minder geschikt. Daarnaast zorgt het gastgezin ervoor dat de kittens vertrouwd raken met huiselijke omstandigheden en eventueel andere huisdieren, waardoor de kittens goed gesocialiseerd worden.

7. Overdracht gevonden dieren van gemeente naar DOC Breda

De eerste 14 dagen na de vondst van een zwerfdier is de gemeente verantwoordelijk voor de zorg van het dier, totdat de eigenaar zich meldt. Echter, als op dag 15 het gevonden dier nog niet met de eigenaar is herenigd, dan valt het dier nog steeds onder de verantwoordelijkheid van de gemeente, omdat de gemeente na 14 dagen eigenaar van rechtswege wordt van het gevonden dier. DOC Breda biedt de gemeente de mogelijkheid om het dier over te dragen aan DOC Breda. Door DOC Breda wordt de verdere opvang en zorg van het dier overgenomen en er wordt een bemiddelingstraject opgestart om voor het dier een nieuwe eigenaar te vinden. Deze bemiddeling kan pas worden gestart als het dier gezond is verklaard door de dierenarts. Bij katten komt daar nog bij dat zij gecastreerd worden, alvorens zij voor adoptie worden aangeboden. Door DOC Breda worden diverse communicatiemiddelen ingezet om een grote doelgroep aan potentiële nieuwe eigenaren te bereiken. Daarnaast is er veel aandacht voor een goede bemiddeling, waarmee de kans verkleind wordt dat dieren na verloop van tijd weer terugkomen in het opvangcentrum.